

Ю.М. Жмур
кандидат юридичних наук, доцент
кафедри правознавства та галузевих юридичних дисциплін
НПУ імені М.П. Драгоманова
Т.І. Никитенко
студентка 2 курсу
факультету політології та права
НПУ імені М. П. Драгоманова
(м. Київ)

НАСИЛЬСТВО У СІМ'Ї: НОВІ ПРОБЛЕМИ КВАЛІФІКАЦІЇ НАСИЛЬНИЦЬКИХ ДІЯНЬ, ЩО ВЧИНЯЮТЬСЯ ЩОДО ЧЛЕНІВ СІМ'Ї

Попри світову інтеграцію, у сьогоденному суспільстві досі залишається «болючим мозолем» питання насильства у сім'ї. Згідно зі світовою статистикою, насильство, зокрема вдома, є найбільш поширеним способом утиску прав і свобод особи.

Найчастіше жертвами даного насильства є жінки, діти, а також літні люди, оскільки вони є найменш захищеними верствами населення. Та на мою думку, не варто виключати і чоловіків, оскільки приналежність до будь-якої статі не є гарантією недоторканості від насильства з боку членів сім'ї.

В Українській державі боротьба з домашнім насильством закріплена на законодавчому рівні у низці нормативно-правових актів. Так, у Конституції України, а саме у статті 3, вказано, що «людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються у нашій державі найвищою соціальною цінністю» [1].

На теренах нашої держави приділяють велику увагу не лише боротьбі з наслідками насильницьких дій в сім'ях, а і спільними діями громадських організацій та державних органів сприяють попередженню та профілактиці таких дій.

Тому 03.12.2017 Верховною Радою України було прийнято Закон України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» (далі – Закон). Прийняття даного законодавчого акту було зумовлено тим, що попередній Закон України «Про попередження насильства у сім'ї» від 15.07.2001, що на даний час є вже не чинним, мав значні недоліки.

Відповідно до п.1 ч.1 ст.1 Закону, домашнє насильство – це «діяння (дії або бездіяльність) фізичного, сексуального, психологічного або економічного насильства, що вчиняються в сім'ї чи в межах місця проживання або між родичами, або між колишнім чи теперішнім подружжям, або між іншими особами, які спільно проживають (проживали) однією сім'єю, але не перебувають (не перебували) у родинних відносинах чи у шлюбі між собою, незалежно від того, чи проживає (проживала) особа, яка вчинила домашнє насильство, у тому самому місці, що й постраждала особа, а також погрози вчинення таких діянь» [2].

У новому ж законі законодавці змогли передбачити та врахувати неточності, удосконалити даний акт, щоб він максимально міг відповідати реаліям сучасного українського соціуму.

Зокрема, хоча навести декілька прикладів нововведень у Законі:

- у ч.1 ст.1 Закону вказано, що «постраждалою дитиною визнається не лише та, яка зазнала домашнього насильства, а й свідок (очевидець) такого насильства»,
- у ч.1 ст.1 Закону під домашнім насильством тепер розуміється «будь-яка дія фізичного, психологічного, сексуального або економічного насильства, та також погрози вчинити такі дії»,

- у ст. 24 Закону до кривдника тепер можуть бути застосовані такі засоби примусу: терміновий заборонний припис, обмежувальний припис, до того ж кривдника можуть взяти на профілактичний облік, проводити з ним роботи органами поліції, направити на проходження програми виправних робіт на строк від трьох місяців до одного року,
- у ч. 9 ст. 26 Закону постраждала особа має право вимагати компенсацію від кривдника,
- у ст. 3 Закону визначає потерпілих як осіб, незалежно від того, чи проживають вони разом з агресорами, чи ні – це мати, батько, наречені, колишнє подружжя, брати, сестри, родичі двоюрідного рівня зв'язку, опікуни тощо [2].

Також, у зв'язку з впровадженням нового закону, було доопрацьовано Кримінальний кодекс України і в результаті додано дві нові статті - ст. 126-1 «Домашнє насильство» та ст. 151-2 «Примушування до шлюбу» [4]. Тому наразі, через підвищення захисту громадян від такого виду насильства як домашнє на рівні держави, притягнення до кримінальної відповідальності порушників, в Україні стало більш зручніше захищати осіб від домашнього насильства та у компетентних органів є можливість використовувати щодо винного більше методів покарання та примусу (кримінальна, адміністративна відповідальність, певні засоби по обмеженню прав в рамках закону).

Суддя Дніпровського районного суду м. Києва Віра Левко 13 листопада 2018 року на Круглому столі Асоціації правників України на тему «Протидія домашньому насильству: практика застосування нового законодавства та існуючі виклики», висловила, що на нині зміни на законодавчому рівні не змогли повністю вирішити ситуацію із запобіганням виникненню інцидентів домашнього насильства, проте забезпечили права потерпілих осіб після вчинення щодо них протиправних дій на більшому рівні (заборонні чи обмежувальні приписи) [3].

В умовах запровадження норм даного Закону почав поширюватися громадський контроль, що має на своїй меті управління за дотриманням юридичних норм в такій галузі як перешкоджання здійсненню домашнього насильства. Вказаний вище Закон склав і нормативно-правову базу таких дій громадськості. Наприклад, у статті 34 передбачено, що громадський контроль, що має свій вияв у громадських спілках, організаціях, об'єднаннях, розповсюджується на сферу з боротьбою з домашнім насильством.

Значною проблемою у вирішенні питань щодо домашнього насильства є певні стереотипи в житті українців. Зокрема це стосується, того, що досі, у XXI столітті існує багато сімей, де є нормою бійки, адже від покоління до покоління їх впевнювали в тому, що, наприклад, якщо чоловік б'є, то це є проявом любові, виховною мірою. Щоб змінити дану ситуацію, потрібно змінювати думки людини, розвивати її духовно й інтелектуально, щоб суспільство зрозуміло, що насильство – це злочин, який треба викорінювати.

Отже, родина завжди була для людей частиною їх соціального становлення і має великий вплив на формування буття всередині особистості, закладає бачення світу та моральні якості. Це все залежить від психологічного стану сім'ї, тому важливо, щоб у родині панував мир, взаємовідносини між родичами були засновані на повазі одне до одного. Я вірю, що світ зможе розвивати надалі думку, що насильство, зокрема домашнє, – це зло у реальному світі, тому задля того, щоб зберегти в кожному з нас людяність, потрібно почати з сімейних відносин. Українські законодавці та правоохоронні органи з кожним роком впроваджують нові засоби боротьби з даним негативним явищем. І це буде тривати далі, адже наша держава покликана захищати своїх громадян і шукає нові способи охорони осіб. Також я вважаю, що закони виконуватимуться набагато ефективніше, якщо громадяни України будуть більш серйозно відноситися до цього, та в разі виникнення такої ситуації одразу ж звертатися за допомогою. Це допоможе захистити особу та стати прикладом того, що кожна насильницька дія не лишиться непокараною.

Будьте людяними та цінуйте кожне життя!

ЛІТЕРАТУРА:

1. Конституція України [Електронний ресурс] //Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1996. – № 30. – с. 141. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
2. Закон України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» [Електронний ресурс] //Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2017. – №2229-VIII. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19>
3. Протидія домашньому насильству: практика застосування нового законодавства та існуючі виклики: матеріали Круглого столу Асоціації правників України, 13 листопада 2018 р. // [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://uba.ua/ukr/news/6056/>
4. Кримінальний кодекс України [Електронний ресурс]: Закон України від 05.04.2001 № 2341-П //Верховна Рада України. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>

Ю.М. Жмур
кандидат юридичних наук, доцент
кафедри правознавства та галузевих юридичних дисциплін
НПУ імені М.П. Драгоманова
Є. О. Ткаченко
студентка 2 курсу
факультету політології та права
НПУ імені М.П. Драгоманова
(м. Київ)

ПОСИЛЕННЯ ЮРИДИЧНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ НЕПЛАТНИКІВ АЛІМЕНТІВ

В сучасній Україні гостро постало питання про ухилення батьків від сплати аліментів на утримання дітей. І хоча в Основному законі нашої держави – Конституції України у частині 2 статті 51 закріплений конституційний обов'язок батьків утримувати дітей до їх повноліття, а в Сімейному кодексі України у статтях 198 і 199 передбачено обов'язок батьків утримувати повнолітніх дочку, сина, зокрема, якщо вони продовжують навчання, але, на жаль, кількість боржників аліментів з кожним роком невпинно зростає. Зокрема, за даними аналітичного порталу “Слово і діло” у 2018 році вона сягнула позначки у понад 171 тисячу осіб. Тож наразі надзвичайно актуальним є розроблення ефективних заходів боротьби з неплатниками аліментів. Тому сьогодні ми розглянемо заходи посилення юридичної відповідальності боржників аліментів.

У 2018 році Верховна рада України ухвалила низку змін до законів щодо посилення відповідальності неплатників аліментів. Згідно з ними, виконавець уповноважений застосовувати до батьків-боржників ширший перелік заходів. Зокрема, це тимчасові обмеження певних прав, таких як керування транспортним засобом, виїзду за кордон, права полювання та володіння зброєю, недопуск на державну службу та звільнення з неї осіб, які мають заборгованість по аліментах.

Якщо ці стимули не подіють, а боржник, окрім того, не працює, щоб виплатити аліменти за період, що становить понад півроку, то він буде зобов'язаний відпрацювати до 240 годин суспільно корисних робіт, винагороду за які отримуватиме дитина.

Йдеться про Закон України “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо створення економічних передумов для посилення захисту права дитини на належне утримання”, який набрав чинності 28 серпня 2018 року. Згідно з даним Законом